

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Clericvs Romanus Contra Nimium Rigorem Munitus Duplici Libro

Quorum Uno Veteris Ecclesiæ Severitatem, Altero Præsentis Ecclesiæ
Benignitatem

[Veteris Ecclesiæ Severitatem]

Francolini, Baldassare

Monachii, 1707

VD18 14592622-001

Clerico Romano.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41172

CLERICO ROMANO.

QUod Tibi, præ cæteris universæ Ecclesiæ Clericis, has meas Disputationes legendas præbeam, non miraberis, si bene nôsti Ecclesiam, cujus te servitio dedicâsti, nec ignoras harum mearum Disputationum argumentum.

Nimum hæ rigorem in administrando præsertim Sacramento Pœnitentiæ, quotidie magis invalescentem, insectantur, & sanctam benignitatem, ab antiquissimâ priorum seculorum Ecclesiâ non rejectam, imò invecstam, pluribus ab hinc seculis, ab omnibus orbis terrarum Ecclesiis adamatam, propugnant. Debent igitur legi, & perlegi à Te, qui ei servis Ecclesiæ, quam nunquam Rigorismus afflavit, quæ alios eo correptos ad mitiora consilia revocavit, quæ tandem benignitatem in populos sibi subjectos, & præsertim in Pœnitentes exhibuit semper maximam, ita, ut Romæ sacræ decus fuerit, *Parcere subjectis*, ut Romæ profanæ munus fuit, *Debellare superbos*. His tribus prærogativis commendatam semper Romanam Ecclesiam fuisse, Tibi breviter ostendo, ut Ecclesiæ tuæ decora tuearis, ut hos meos libellos adames, quos soli oderint hostes Ecclesiæ Tuæ.

(II.)

Alias quidem Ecclesias, nec paucas, aliarumque Ecclesiarum Doctores, Episcoposque nimius quandoque rigor decepit. Rigor Montani Tertullianum corripuit, virum antea custodem Ecclesiasticae disciplinae, & vindicem Religionis; quin & Ecclesias multas, ut refert S. Hieronymus ad Ctesiphontem scribens, & ex eo Card. Baron. ad ann. 173. n. 3. Episcopos non paucos circa eadem tempora, non quidem rigor Montani, multiplicandorum praeceptorum cupidus, sed alter, æquè damnabilis, invasit, quo suadente, venia Peccatoribus, utcunque poenitentibus, negari cepit, praesertim in Aphrica, primò quidem non omnibus, sed solis lapsis in quaestione fidei, aut mœchis, inde omnibus, quos maturè non poeniteret suarum culparum, tandem omnibus absolutè. Primos Rigoristas in Lapsos redarguit Cyprianus epist. 54. ad Cornelium Pontificem *ut importunos, vel etiam inhumanos censores.* Aliorum, qui *in totum Poenitentiae locum contra adulteria clauserunt,* meminit idem Cyprianus epist. 52. ad Antonianum, uti etiam aliorum, inter quos fuit ipse, quibus visa fuit poenitentia sera, poenitentia nulla. Postremos, nempe Novatianos, ex Rigoristis Schismaticos, inde Hæreticos, aut prius Hæreticos, inde Rigoristas (utrumque enim contingit) Patres omnes, synodique perplures damnarunt.

Ut A.

(III.)

Ut Africānam Ecclesiam, ita Græcam, nimius quorundam rigor non semel perturbavit. Primi fuere Pharisei quidam Antiocheni ad fidem conversi, sed Legis Mosaicæ, & patrum traditionum vindices importuni, quorum ea perpetuò in auribus Gentilium Neophytorum vox resonabat, *nisi circumciderimini, secundum morem Moysi, non potestis salvari.* Ejusdem farinae doctores perturbaverunt Galatas, quorum meminit Paulus ad hos scribens cap. 1. *Nisi sunt aliqui, qui vos conturbant, & volunt convertere Evangelium Christi ex levi jugo in onus prægrave, nec humanis viribus attemperatum.* His Ecclesiarum perturbatoribus exturbatis, & circumcisione penitus abrogatâ, cepit aliquibus rigidè, & subtiliter religiosus, displicere Baptismus ab Hæreticis collatus, vel non placere penitus, ejusque valor in dubium revocari. Hæc enim semper fuit Rigoristarum indoles, anxia, addubians, inquieta. Quot autem Episcopos, quot egregios Doctores, quot Synodos totas hæc dubitatio, quæ religiosissima videbatur, cum de valore & fructu sacramenti maximè necessarij ageretur, aut à rectâ Fide, aut à Romani Pontificis obedientiâ, aut saltè à vinculo pacis abstraxerit, refert idem Baron. ad ann. 255. His quoque, aut abscissis, aut ad concordiam revocatis, Eustathius quidam Rigoristarum facile

E. II

2.0

cile princeps, utpote, qui consilia omnia Evangelica verterat in leges severissimas, & gravia praecepta, Paphlagoniam, aliasque Asiaticas regiones in magnum amittendae Fidei periculum adduxit, effecissetque, quod intendebat, nisi Gangrensis Concilii Patres impiis ejus conatibus obstitissent. Aliquorum interea Episcoporum operâ eò usque pervenit in aliquibus Orientis Ecclesiis, & praesertim Constantino-
poli rigor Pœnitentiæ, ut sedandis populis, nimio rigore irritatis, Pœnitentiales omnes canones, aut plerosque abrogare successores Episcopi, præeunte Nectario, coacti fuerint, ut satis innuunt Socrates lib. 5. cap. 19. & Sozomenus lib. 7. cap. 16.

Ab Aphricâ, & Græciâ in Gallias, & finitimas regiones rigor iste nimius transmeavit. Inde (ut ex infra disputandis constabit) fuit aliquibus, etiam morientibus, negata venia delictorum, aliis negata Communio, aliis nimis dilata, innumeri pœnitentiis prægravati, demum facta adeò exosa pœnitentia, ut per vim fuerint aliquandiu Fideles ad eam compellendi (ut ex libris Capitul. plurium Imperatorum constat) ac tandem fuerint, oblata relaxatione severissimæ pœnitentiæ, à desperatione, in quam plerique prolapsi erant, ad spem salutis erigendi.

Soli Romanæ Ecclesiæ nunquam spiritus
rigoris

(V.)

rigoris imposuit. Non semel is ejus finibus
admovit copias suas, nempe dolos, quos solet
adhibere virtus palliata, hypocrisis studiosa, sed
fuit semper rejectus eo Stephani Pontificis re-
sponso, *Nihil innovetur*, quod traditum est,
servetur, eo Innocentii I. epist. 2. cap. 2. *Non
est neganda pœnitentia postulanti*, eo Leonis
epist. 89. *In dispensandis Dei donis non debemus
esse difficiles*.

Quin ipsa cæteras Ecclesias, labe nimii
rigoris infectas, purgavit. Tertullianum ex-
communicatione perculit Zephyrinus Papa,
ejusque in eo Rigorem proscripsit. Novatia-
nismum Cornelius. Inde Innocentius epist. 2.
cap. 2. Gallicanum Rigorismum. Cœlestinus
ad Exuperium scribens, Foro-Juliensem, & po-
stea Samniticum, Campanum, & Picenum, &
iterum Gallicanum confixit Leo, ad harum Ec-
clesiarum Episcopos scribens. omnes demum
Ecclesias ab hac peste cavere monuerunt B. Pius
V. aliique inde Pontifices, & novissimè Alexan-
der VIII. dum Bajanæ, Iansenianæ, aliâsque, ab
his impuris fontibus propositiones collectas,
damnârunt.

Et quidem adeò Rigoristis infensam se
præbuit Ecclesia Romana, ut aliqua, quamvis
non essent mala, rejecerit aliquando, eo solo
nomine, quod ab hoc hominum genere propo-
nerentur. Hæc fuit (inquit Card. Baron. ad

(VI.)

ann. 173. num. 3. & ex Baronio Spondanus) causa rejiciendi ea nova jejunia, quæ ad optimos fines proponebat Montanus, ad auertendas videlicet imminentes clades, & tentationes, itemque ad exercendam sobrietatis, & abstinentiæ disciplinam, ne scilicet *spiritum Montani comprobâsse diceretur*.

Verum non fuit solum hujusmodi immoderati rigoris inimica Ecclesia Romana, sed amantissima benignitatis, & quidem ab ortu suo. Benignissimus ejus fundator Petrus, primò, ex indole suâ, nihil anxîâ, nihil trepidâ, nihil morosâ, & ad commiserationem factâ. Secundò, ex suæ infirmitatis experimento. Tertio ex benignissimi sui Institutoris exemplis. Quarto, ex præcepto, quo Christus ipsum obstrinxerat, exhibendi se septuagies septies Peccatoribus indulgentem. Hanc ille benignitatem, velut optimi sui Parentis, & Præceptoris hæreditatem, transmisit in successores suos: hinc benigni omnes, usque adeò, ut quamvis non fuerint, visi fuerint esse justò benigniores. Zephirinum Pontificem nimîæ benignitatis in mœchos, & reliquos delinquentes insimulavit Tertullianus, factus ex Ecclesiæ Doctore, Procli Rigoristæ discipulus. Cornelius, quem Cypr. defendit ad Antonianum scribens, nimis benignus visus est aliquot Aphricanis Episcopis, quòd Trophimum Episcopum, desertæ Fidei cum suo populo reum,

(VII.)

lo reum, inde cum eodem suò populò pœnitentem, abtolvit statim, & in gratiam recepit, Liberius Pontifex simili ex causa nimis benignus visus est Lucifero Episcopo Calaritano, ut aliqui referunt apud Card. Baron. ad ann. 362. Nimia similiter benignitatis suspensionem incurrit apud Felicem Episcopum Siculum Gregorius Magnus, ut ex ejus, ad eum epistolâ, constat. Reliquis demum Romanis Pontificibus eandem nimia benignitatis notam inusserunt multarum Catholici Orbis regionum Episcopi per plures, quod Pœnitentes, nimium se verè habitos ab Episcopis suis, & ad Romanam sedem recurrentes, amanter exciperent, & aut totâ, aut parte saltè impolitâ pœnitentiâ, misericorditer exonerarent, ut constat ex tot Pontificum ad prædictos Episcopos literis, & plurium Synodorum, non usquequaque justis, querimoniis. Majorem eidem Pontificum Romanorum benignitati invidiam conflare conati sunt recentiores decimi sexti seculi Novatores (atque utinam id ipsum non faciant modò rigidi Censores non pauci) quod ex Ecclesiæ thesauro misericorditer Divinæ justitiæ pendent, quod Pœnitentes in pœnæ sibi debitæ remissionem persolvere debuissent. Hinc illæ in Pontificiam aut potestatem, aut prodigalitatē, ut ipsi dicebant, sacrilegæ invektivæ. Sed hos aut rigidos fratres, aut rebelles filios, aut invidos

hostes audiēre nunquam, rejecēre semper, & filere jusserunt Romani Pontifices, non ignorantes, ejus se locum in terris tenere, cujus benignitas semper Phariseos offendit, quique hac lege Romanam Ecclesiam fundare Petrum voluit, ut ipse, ejusque successores amarent oves suas, easque iterum, atque iterum amarent, perditas quærerent, nec redeuntibus imponerent onus prægrave præceptorum, aut poenitentiarum, sed ipsas imponerent humeris suis, & per quandam benignitatis amabilem violentiam ad causas reportarent.

Habeant igitur reliquæ orbis terrarum Ecclesiæ laudem suam, decora sua. Benignitas fuit semper, eritque Ecclesiæ Romanæ præconium, non ea quidem, quæ semper fuit inutilis, aut etiam perniciosa, quæ videlicet Hæreticis, aut simulatoribus, aut contumacibus impenditur, sed quæ Fidelibus, quæ subjectis, quæ Poenitentibus exhibetur. dicam brevius, quam Fundator tuus exhibuit. Benignissimus quidem Petrus fuit, sed non cum Ananiâ, & Saphirâ hypocritis, & deceptoribus, non cum Simone impostore, sed cum Neophytis, cum Fidelibus, cum Poenitentibus. Duos illos conjuges hypocritas paucis verbis, tanquam telo non errante, transfodit; Impostorem verò volantem de Cælo detraxit, ejusque crura confregit. At Neophytos Hebræos, quamvis judaizantes, tolera-

(IX.)

toleravit, Neophytos Gentiles onere antiquæ legis absolvit, Antiochenos Fideles magno numero præceptorum onerari noluit, nulli Pœnitentium veniam denegavit.

Hæc eadem fuit successorum Petri benignitas, idem rigor, rigor in Hæreticos, hos enim indulgentia audaciores facit, rigor in Rigoristas, ne legem Evangelicam vertant in tyrannidem animorum; benignitas verò in eos, quos recens ad Fidem mater Ecclesia parturit, quibus lac præberi voluere, nempe facilem disciplinam, benignitas in populos subiectos, quos novis semper nec penitus necessariis urgeri præceptis noluere, benignitas demum in pœnitentes, quorum, ut paulò antè dicebam, fuit semper Ecclesia Romana perfugium.

Hanc benignitatem tuere, qui Clerici Romani nomen habes, & cupis implere. Cave à Rigoristis. Cave etiam ab iis, qui mittunt ad te Commentarios suos, Summas suas, Instructiones suas, Rigorismum suum.

At (inquires) quis iste Rigorismus est? Qui Rigoristæ sunt? Qui eorum libri, ut cavere possim?

Respondebo. Habent Jansenistæ Theologiam suam speculativam, & practicam, seu moralem. Speculativa Jansenismus est, Practica, seu moralis Rigorismus est. Hujus tria principia sunt, Patres jactare plurimum, Pontifices

(§) §

æstimare

æstimare parvi, recentiores Theologos nihili. Patribus, ut ab ipsis exponuntur, deferre obsequium verum, Pontificibus simulatum, reliquis Doctoribus neutrum. A Divo Augustino vero, aut putato, recedere nunquam, nec S. Doctorem ex Conciliis interpretari, sed ex eo Concilia: Pontificibus ex Cathedrâ docentibus accedere aliquando, & id profiteri, si videlicet non adversentur; ab Scholasticis verò, præsertim duplicis postremi seculi, in controversiis morum, vel in re, vel in modò loquendi recedere semper, vel ne legere quidem illos, & multò minus in suis scriptis, vel libris honorificè allegare.

Hujus spiritus indoles tetrica est, suspiciosa, artificiosa, ambitiosa, immisericors, tyrannica, uno verbo Pharisaica. Habes ex his, unde eos dignoscas, si nôsti vitia Phariseorum. Quatuor illa potissimum erant, facies simulata, cor durum, animus malignus, vota ambitiosa. Sanctitatem præferebant, zelum legis, amorem disciplinæ, sed tota erat in cute sanctitas, in corde verò durties, quare nihil alienis laboribus, angustiis, periculis tangebantur, nihil ad humanæ infirmitatis commiserationem movebantur, hinc illa multiplicandi præcepta facilitas, illa severissima legis in aliquibus caeremoniis, aut minoris momenti præceptis interpretatio, illa rigidissima in exigendis legalibus tributis, vel oneribus cura, quibus sic ar-

clam

etiam faciebant viam Cæli, ut clauderent penitus. Hanc eorum hypocrisim ambitiosam, & inclementissimi cordis duritiem sæpissimè in eis redarguit Christus Dominus, sed præsertim Matth. cap. 23. *Dicunt, & non faciunt. Alligant enim onera gravia, & importabilia, & imponunt in humeros hominum, digito autem suo nolunt ea movere, omnia verò opera sua faciunt, ut videantur ab hominibus. Dilatant enim phylacteria sua, & magnificent simbrias. Amant autem primos recubitus in cænis, & primas cathedras in synagogis, & salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi . . . Vae autem vobis, Scribæ, & Pharisei, hypocrite, quia clauditis Regnum Cælorum ante homines; vos enim non intratis, nec introeuntes finitis intrare. Par erat inclementiæ cordis malignitas animi, ex qua semper inquirebant in Discipulorum Christi, inque ipsius Christi Domini facta, dicta, & cogitationes ipsas, captiosè interrogabant, pejora semper suspicabantur, omnesque nocendi artes, prætextu tamen pietatis, & amoris tuendæ legalis disciplinæ, excogitabant.*

Quos igitur deprehenderis in facie sanctos, modestos, compositos, Ecclesiasticè in toto habitu comptos, sed habentes semper, quid interrogent, quid inquirent, quid dubitent, quid obijciant, quid non probent, quid resecant, quid restringant, quid addant, quid emendent, semper

E. II

20

semper mussantes, semper deslentes nostram
atatem, nostros mores, nostram doctrinam,
habentes nunquam, quod excusent, quod indul-
geant, quod laudent, nisi aut sua sint, aut suo-
rum, quos evehere curant, ut evehantur ipsi,
& dominantur in Cleris, aut protegantur, ha-
be illos, ut nostrorum temporum Phariseos, &
veri nominis Rigoristas.

Eorum verò libros facilè dignosces ex Au-
thoris regione, Academia, familiâ, libri prima
facie, modò probandi assertiones suas, allega-
tionibus &c. Nôsti regiones occulto morbo
laborantes, Academies, Familias, Collegia. Hæc
suspicionem faciant. Ea verò celebris in fronte
libri promissio tradendi doctrinam sacræ Scri-
pturæ, Conciliorum, & Patrum, suspicionem
augeant; non enim, ut olim, promissio nunc est
in recentibus his compendariis dogmaticis,
moralibus, ac textualibus Theologiis, sed est
protestatio quædam, qua Author significat, se
scholasticam viam in probando, confirmando-
que assertiones suas non insistere, non specula-
ri, non rimari, sed textus congerere veterum
Doctorum, recentiorum nunquam, sèque so-
lùm proinde velle esse veterum Scriptorum &
Canonum interpretem: sibi credendum, non
Cajetano, non Adriano, non Soto, non Suario,
non Vasquio, qui pleni sunt textibus scriptura-
rum, Conciliorum, & Patrum, sed eos confe-
runt

(XIII.)

runt ad invicem, & ex recepta Ecclesiæ doctrinâ, ac Pontificiis definitionibus exponunt. Si tandem advertas, aut eos nihil meminisse Decretorum Pontificum in materiâ, in qua essent afferenda, aut eorum solùm meminisse, quæ fuisse putant minùs benigna, vel sibi haud quaquam adversa, & afferre in calce sui operis eorum decreta, non autem B. Pii V. & Successorum Constitutiones contrà Bajanæ multas propositiones, nec Alexandri VII. contrà similes assertiones decretum, ut facit auctor recentissimæ Theologiæ, quam paucos ante dies legēbam, suspicare vehementer, ne Auctor ex illis sit, quos describebam antea, manifestos Recentiorum, occultos Pontificum contemptores, & solius Augustini, ut ab ipsis exponitur, nempe sui solius judicii, adoratores, quique, nisi timerent sibi, candidè dicerent Tibi, *Ubi inveneris Doctrinam in Augustino clarè fundatam, illam absolutè potes tenere, & docere, non respiciendo ad ullam Pontificis Bullam.* Hos proinde libros abjice, aut si Theologicis institutionibus ex principiis D. Thomæ, aut D. Bonaventuræ, vel Scoti, es bene & altum instructus, lege, ut refellas, & abjicias.

At quæ ratione refellam? (inquis.) Nunc intelliges, inutilem Tibi non futurum laborem meum, quem his meis Disputationibus concinnandis impendi. Rejiciunt illæ rigidiorum hujusmodi

E. II

20

hujusmodi librorum doctrinam, & rationem
 facilem præbent, qua eam ipse rejicias, lubru-
 endo videlicet quadruplex ejus fundamentum,
 falsa videlicet quatuor præjudicia, seu persua-
 siones, quibus prædicti Doctores decipiuntur
 ipsi, & alios decipiunt. Putant enim, veterem
 Ecclesiam fuisse severissimam in Pœnitentes, &
 canones, ut id probent, afferunt, qui sunt toti-
 dem in eam calumniæ. En prima eorum per-
 suasio. Putant, præsentem Ecclesiam esse ni-
 mis benignam in Pœnitentes, idque aliquibus
 assertionibus exponunt, quæ sunt totidem in
 eam calumniæ. En altera æquè falsa eorum
 persuasio, ex qua utrâque oriuntur illa rigi-
 diorum Doctorum præconia, illæ querimoniæ,
 illæ severissimæ leges; præconia, quibus anti-
 quam Ecclesiam celebrant, querimoniæ, quibus
 præsentis Ecclesiæ benignitatem desunt, leges,
 quibus arctari Pœnitentes cupiunt. Putant ab
 antiquis Doctoribus totam doctrinam mora-
 lem tradi distinctè, plenè, ac disertè. En ter-
 tia eorum persuasio. A recentioribus verò
 Scriptoribus passim confundi, laxari, corrumpi.
 En quarta demum persuasio. Ab utraque au-
 tem oritur ille solius antiquæ Patrum doctri-
 næ amor, & celebratio, recentiorum verò Do-
 ctorum despicientia, & vituperatio. Hinc a-
 mor rigoris, cui illos suffragari putant, hinc
 odium

(XV.)

odium benignitatis, cui Recentiores favere videntur.

Harum quatuor persuasionum falsitatem hi duo libri, quos tibi præbeo, demonstrant, aut saltè demonstrare conantur, ut ex Indice Calumniarum, seu Disputationum, quibus confictas in utramque Ecclesiam calumnias detegunt, ac refellunt, faciliè colliges. Librum accipe. Indicem, quem statim subtexo, perlege, & incipies, ut spero, mihi gratias habere, quod faciam, ne Te decipiant rigidi Doctores, nec desinas esse, qui semper esse debes, Clericus Romanus.

IN-